

JURYRAPPORT

**PROJECT
SPECIAAL 2019**

 JURYRAPPORT

PROJECT
SPECIAAL 2019

INLEIDING

Project Speciaal is een initiatief van LECSO, dat vernieuwing en kwaliteitsverbetering in het speciaal onderwijs stimuleert. Dit jaar wordt het project gezamenlijk gedragen door LECSO en het SBOwerkverband en kunnen ook sbo-scholen meedingen naar de prijs.

Voor de aflevering 2019 ontving LECSO de beschrijvingen van 23 projecten. Samen beslaan deze projecten de breedte van de doelgroepen binnen voormalig cluster 3 en 4 en – dit jaar ook expliciet – in het sbo. De uitvoering van de ingezonden projecten gebeurt in een spreiding van onderbouw so en sbo tot uitstroom vso. Het beeld dat we na het lezen van de inzendingen hebben: er is veel ontwikkeling, scholen, schoolteams zijn echt bezig met innovatie. Veel projecten zetten in op integratie van (v)so en regulier onderwijs. Ook is er een aantal projecten dat gericht is op een gezamenlijk aanbod van onderwijs en zorg (OZA: onderwijszorgarrangementen). Opvallend is het aantal projecten waarin sport en bewegen de basis zijn van het ‘vliegwiel’ in de ondersteuning.

Op 11 september jl. heeft de jury zich gebogen over de 23 projecten die zijn aangemeld voor het Project Speciaal 2019. Opnieuw vormt het totaal van deze initiatieven een staalkaart van de professionaliteit van de werkers in het veld van sbo, so en vso en hun partners in de samenwerking. Ze getuigen van grote betrokkenheid op de doelgroep, van enthousiaste inzet voor de kwaliteit van het speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs en het perspectief voor onze leerlingen. Wij waarderen het bijzonder dat velen weer de moeite hebben genomen om hun initiatief aan te melden voor Project Speciaal.

De jury heeft drie inzendingen genomineerd voor het meest speciale Project Speciaal 2019. In oktober zijn de drie genomineerde projecten gepresenteerd op de website projectspeciaal.nl en in de LECSO-nieuwsbrief. Vanaf eind oktober kon het publiek zijn stem uitbrengen. Op Hét Congres hebben de genomineerden zich aan de bezoekers gepresenteerd. Welk project zich uiteindelijk Project Speciaal 2019 mag noemen, is bepaald door de vakjury én het publiek (verdeling 50/50). De winnaar is bekend gemaakt tijdens Hét Congres op vrijdag 29 november 2019.

In dit rapport vindt u het verslag van de bevindingen en de waardering van de jury voor de ingediende projecten.

WET PASSEND ONDERWIJS

Sinds in augustus 2014 de Wet Passend Onderwijs van kracht werd is er sprake van een gestage doorontwikkeling van het gedachtegoed om meer leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften op te vangen met maatwerk binnen regulier onderwijs of een (tijdelijk) arrangement in het (v)so. Iedereen binnen de sector (leerkrachten, ondersteuners, specialisten, directies en bestuurders) wordt uitgedaagd te zoeken naar nieuwe werkwijzen of vormen van ondersteuning die bijdragen aan een beter toekomstperspectief voor de leerlingen. Het juryrapport 2017 besloten we met een oproep: “Blijf praten en nadenken met elkaar en met ouders over wat het maatschappelijke veld vraagt van het gespecialiseerd onderwijs. En over wat het speciaal onderwijs te bieden heeft voor kinderen die dat nodig hebben, ook in het reguliere onderwijs. Zoek daarbij samenwerking met collega’s en partners binnen en buiten de school.”

Inmiddels zijn we opnieuw twee schooljaren verder. De evaluatie van de eerste fase (5 jaar) Passend Onderwijs is aanstaande. De geluiden uit het veld over Passend Onderwijs zijn divers en deels tegenstrijdig. Succesverhalen over meer inclusieve arrangementen en samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs. Hier en daar is geslaagde ‘ontschotting’ te zien; onderwijs mag ook gegeven worden op zorglocaties. Maar ook: onvrede over de opgelopen werkdruk van leerkrachten; stabilisatie van het sbo, in plaats van de verwachte terugloop; groei van leerlingenaantal en toenemende wachtlijsten in het (v)so. De effecten van de negatieve verevening in de bekostiging van de samenwerkingsverbanden leiden tot flinke onrust. Soms wordt dit nog versterkt door krimp. De insteek van de inspectie (‘afrekening’) leidt soms tot frictie.

De nieuwe systematiek van wetgeving rond Jeugd (Jeugdwet, WLZ, WMO) geeft op veel plaatsen problemen: verschillen in bekostiging, het afstoten van voorzieningen. De discussies over het onderwijs voor mg en emb-leerlingen hebben niet geresulteerd in het vastleggen van eenduidige criteria en bekostigingsafspraken. Voor veel samenwerkingsverbanden is het speciaal onderwijs een gewaardeerde en vanzelfsprekende partner. In sommige samenwerkingsverbanden moeten nog steeds de overwegingen verduidelijkt worden voor het in standhouden van ‘onze’ dure specialistische voorzieningen en de noodzakelijke bekostiging om dit aanbod te kunnen blijven verbeteren en doorontwikkelen. Ook zijn er signalen over het optuigen van ‘bureaucratie’ in de samenwerkingsverbanden. Maar gelukkig zijn er ook voorbeelden waarbij initiatieven in het veld bestuurlijk draagvlak hebben en mensen zich samen sterk maken om bijzondere regel-doorbrekende oplossingen te realiseren.

DUBBELSLAG

Het speciaal onderwijs en het sbo moeten een dubbelslag maken: de expertise delen met en doorgeven aan collega's in het reguliere veld en tegelijkertijd die expertise doorontwikkelen om de meest complexe doelgroep goed te kunnen blijven bedienen.

De expertise die het (voortgezet) speciaal onderwijs en het sbo te bieden hebben voor deze kinderen en jongeren moeten we expliciet en concreet kunnen aantonen. Om aan te kunnen sluiten op de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en professionals in het reguliere onderwijs moet er facilitering worden voorzien voor doorontwikkeling van het (v)so uit de budgetten van de samenwerkingsverbanden.

In het kader van die doorontwikkeling laten de inzendingen voor Project Speciaal zien hoe die kwaliteitsuitdaging door het sbo en (v)so wordt opgepakt en concreet uitgewerkt.

BEOORDELING

De jury heeft de projecten beoordeeld op vijf hoofdaspecten:

- **Bijdrage aan onderwijskwaliteit**
- **Bijdrage aan toekomstperspectief van de leerling**
- **Samenwerking tussen diverse groepen**
- **Overdraagbaarheid**
- **Innovatie/creativiteit**

Daarnaast weegt de jury ook **de betrokkenheid van ouders** in het programma mee.

SAMENWERKING

Het criterium ‘samenwerking’ is vanuit de genoemde dubbelslag wezenlijk. Samenwerking moet vanzelfsprekend zijn binnen passend onderwijs. Met collega’s binnen de samenwerkingsverbanden, maar vooral ook met de jeugdige zelf, met ouders, partners in de zorg en jeugdhulpverlening, leerplicht, met gemeentes en in het bedrijfsleven.

Hoewel de inbreng van ouders en de samenwerking met ouders in een aantal projecten expliciet een plaats krijgen, is de eerdere wens van de jury dat dit in 2019 een vanzelfsprekendheid zou zijn bij alle projecten niet uitgekomen.

Bij de beoordeling van de projecten heeft de jury ook gekeken naar de praktische uitvoering van de projecten. Veelbelovende plannen die nog niet of nog maar net zijn gestart willen we van harte aanmoedigen om door te gaan. Misschien gooien ze hoge ogen voor de prijs in 2021!

23 INGEDIENDE PROJECTEN

Bij de 23 projecten die de jury heeft beoordeeld konden we grofweg een viertal ‘categorieën’ onderscheiden:

Methodische ontwikkeling: nieuwe werkwijzen, specifieke programma’s voor specifieke doelgroepen, volgsystemen, leerlijnen;

Samenwerking speciaal-regulier: gericht op doorstroom van bijv. vso naar regulier vo, van vso naar mbo, of van sbo naar praktijkonderwijs; hieronder ook een aantal programma’s gericht op het tegengaan van uitval en thuiszitten.

Onderwijszorgarrangementen: veel initiatieven rond arbeidstoeleiding en werkplek-leren voor kwetsbare jongeren;

In de categorie ‘**Overig**’ hebben we een aantal uiteenlopende projecten ondergebracht. Bij deze categorie ook enkele projecten met als kenmerk ‘gepersonaliseerd leren’: individuele ontwikkelingsplannen, portfolio’s;

In de bijlage vindt u het overzicht van de 23 projecten. We willen u graag aanmoedigen om de projectbeschrijvingen te bekijken op de website projectspeciaal.nl. Wellicht vindt u er iets bij dat goed aansluit bij een idee waar u in uw eigen school mee bezig bent of iets dat u wilt gaan opzetten.

Zonder de positieve elementen van niet genoemde programma’s tekort te willen doen geven we hieronder een aantal voorbeelden uit de lijst

In de categorie ‘ontwikkeling programma’s en methodiek’ is een breed scala te vinden: de ‘S.T.O.P.-ruimte’ in een basisschool; de leergang ‘Gewoon iets anders’; de systematische uitwerking van ‘Factoren die het leerproces beïnvloeden’. Ook zijn weer ‘slimme’ nieuwe toepassingen ontwikkeld met gebruikmaking van (digitale) technologie. Enkele voorbeelden hiervan ‘Tech-advies team’ en ‘Doorlopende leerlijnen Hub-DGM’.

Samenwerking speciaal-regulier: projecten in het kader van voorkomen of oplossen van uitval. Voorbeelden; ‘Symbiose Entree’; ‘Het beste uit 2 werelden’; ‘Hybride onderwijs’. Deze projecten zijn gebouwd op elementen als maatwerk, individuele leerroutes, samenwerking met partners in onderwijs en overheid en bedrijven. Een manier om de specialistische expertise te behouden en te versterken is de bundeling van expertise uit de verschillende ‘clusters’ in het (v)so en die van het sbo/pro. Twee voorbeelden hiervan zijn ‘PRO-actief’ en ‘Speciaal & Sterk in Rivierenland’.

Onderwijs-zorg-arrangementen: Het project ‘Geen kind tussen wal en schip’ is een aansprekend voorbeeld van een project waarin door een gezamenlijke aanpak (speciaal onderwijs en zorg) voor de complexe doelgroep (emb) een breder perspectief geboden kan worden. Overigens blijft bij dit project onduidelijk wat de betrokkenheid en de financiële bijdrage is van het

samenwerkingsverband passend onderwijs. Ook 'Project Parkklas' is een aansprekend voorbeeld.

Een aantal projecten is moeilijk te vangen in een van de bovenstaande categorieën. Deze projecten zijn vaak gericht op ruimte voor andere talenten bij kinderen dan leren, zoals sport, bewegen, muziek etc. Dat is de groep 'Overig' geworden. In deze categorie 'Van silent room naar roem op school'; 'Sportplezier voor ieder kind'; 'Educare4you' en 'Bewegend leren van gezonde leefstijl'.

Het was voor de jury niet gemakkelijk om tot een keuze te komen. Omdat we gebonden zijn aan het bepalen van maximaal drie nominaties willen we daarnaast een project een eervolle vermelding geven: '**Citytrainer junior**'. Dit programma zou je alle leerlingen op elke school gunnen. Al spelend werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling, bevorderen van gezonde leefstijl en bijdragen aan burgerschap!

DE NOMINATIES VAN 2019

IATB

Integrale Adviescommissie Toegang en Bekostiging zorg/onderwijs.

Het doel van het project is om bij de start van het onderwijs op de Maartenschool de juiste ondersteuning, afkomstig vanuit verschillende wetten (jeugdwet, Passend Onderwijs, Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige Zorg) voor leerling en ouders geregeld te hebben. Er gaat geen onderwijstijd verloren omdat vanaf de eerste schooldag alle facetten van de ondersteuning (onderwijsprogramma, therapieën, vervoer, hulpmiddelen) goed geregeld zijn. Het project is een samenwerking tussen speciaal onderwijs, het samenwerkingsverband passend onderwijs, de St. Maartenskliniek, gemeente Nijmegen en 'Sterker Sociaal Werk' (wijkteams Nijmegen).

De werkwijze is overdraagbaar naar andere regio's c.q. partijen, mits deze bereid zijn om een dergelijke voorziening te faciliteren in tijd en middelen.

Met de aanpak in het IATB worden ouders bijzonder krachtig ondersteund en ontzorgd.

TOPklas

De TOPklas is een Tijdelijke Onderwijs Plaats voor leerlingen die vanwege gedragsproblemen dreigen uit te vallen in het regulier of speciaal basisonderwijs. In een kleine groep worden 8 leerlingen intensief begeleid vanuit de bewegingsagogie. Zij ontvangen veel reflectie en feedback op gedrag en ontwikkeling. Het programma is gestructureerd en verloopt in drie fases.

Tijdens de plaatsing in de TOPklas en na terugplaatsing in de 'vaste' groep wordt de leerkracht van deze groep begeleid en gecoacht door een van de leerkrachten van de TOPklas. Dat zorgt voor versterking van pedagogisch handelen en klassenmanagement en draagt zo bij aan verbetering van de onderwijskwaliteit voor alle leerlingen in de groep.

In het programma worden ouders intensief betrokken; er is veel contact met de ouders om te zorgen dat zij weer vertrouwen krijgen in de school en in hun kind. Het project is overdraagbaar; het vraagt wel een flinke inzet van de betrokkenen om zich deze werkwijze eigen te maken.

De bijzondere kracht van dit programma is de sterke focus op de leerkracht: gedrag, vaardigheden, reflectie.

iXVO

In de iXklas gaat de school actief met leerlingen en studenten aan de slag met nieuwe media. Daardoor ontwikkelen jongeren nieuwe competenties en vaardigheden die hen in staat stellen beter te functioneren en aan te sluiten bij wat de huidige gedigitaliseerde maatschappij vraagt.

Het programma richt zich zowel op leerlingen als op de professionals in het (v)so. Samen ontwikkelen zij nieuw lesmateriaal. Ook de ouders worden betrokken bij de ontwikkelactiviteiten.

Het project richt zich niet alleen op het gebruik en toepassing van media, maar ook op de ‘overkoepelende’ competenties en domeinen die de leerling nodig heeft om zijn plek te vinden in de (digitale) maatschappij. Het project past binnen de digitaliseringsagenda van OCW voor het onderwijs.

De iXklas is een ‘fysieke’ plek in het iXperium; maar het programma kan ook op andere locaties plaatsvinden.

Het programma is ontwikkeld in samenwerking tussen vso en het centrum Educatie iXperium. Ook zijn inmiddels andere vso-scholen en een mbo-school aangehaakt. Het programma is overdraagbaar en staat open voor belangstellenden. Hierbij staat centraal ‘Regie op wat je leert en hoe je leert en in welk tempo.’ Dat betekent niet dat er geen sturing en richting gegeven wordt. De rol van de leerkracht verandert.

Deze manier van ‘samen onderwijs maken en veranderen’ kost tijd en coaching is hierbij belangrijk.

Dit project is sterk toekomstgericht. Leerlingen geven zelf hun onderwijsprogramma vorm.

AFSLUITING

De jury heeft met plezier en waardering de projectplannen gelezen en besproken. In de discussie over de beoordeling hebben we gezocht naar een goede afweging van onze waardering voor alle inzet, de creativiteit, de gedrevenheid van de mensen in de praktijk enerzijds en de ‘strengere’ criteria die we hebben geformuleerd voor de prijs. Het is mooi om te zien dat deze projecten niet zijn bedacht aan de ‘bestuurlijke tekentafel’, maar zijn ontwikkeld in de praktijk, door de professionals die zich in de scholen dagelijks inzetten om passend onderwijs te bieden aan kinderen en jongeren bij wie leren niet vanzelf gaat.

De jury is erg positief over de inhoud en de kwaliteit van de aangemelde projecten. ‘Het veld’ is volop in beweging! De projecten voegen wezenlijke meerwaarde toe aan het bestaande onderwijsaanbod. Het gaat om gespecialiseerde, intensieve hulpmiddelen, voorzieningen of programma’s, maar ze bieden voor complexe emb-leerlingen, voor thuiszitters of voor schooluitvallers unieke kansen op een goed en passend onderwijsaanbod en het houdt tegelijk de deur open voor terugkeer of doorstroom naar een minder intensief traject. Sommige projecten maken het voor meer leerlingen mogelijk dat die gespecialiseerde ondersteuning wordt geboden in een (meer) reguliere setting.

Uit de publiekswaarderingen in combinatie met het oordeel van de jury is als winnaar van Project Speciaal 2019 naar voren gekomen: TOPKlas

We bedanken alle inzenders voor hun bijdragen en Gerda Valster voor de voorbereiding en ondersteuning van onze taak als jury.

We sluiten af met een ‘hart onder de riem’ voor alle gedreven professionals. Jullie werk is van groot belang, voor de leerlingen en hun ouders, voor de maatschappij. Dus herhalen we onze aanmoediging om door te gaan met dit prachtige werk, met de bevlogenheid die onlosmakelijk verbonden moet blijven met het gespecialiseerd onderwijs. Blijf praten en nadenken met elkaar en met ouders over wat het maatschappelijke veld vraagt. Over wat het sbo en het (voortgezet) speciaal onderwijs te bieden heeft voor kinderen die dat nodig hebben. Zoek daarbij samenwerking met collega’s en partners, binnen je school, in het regulier onderwijs en buiten het onderwijs met alle partijen die bij kunnen dragen aan kansen voor deze speciale kinderen en jongeren. Het is goed om middels deze prijs aandacht te schenken aan de bijzondere expertise van het (voortgezet) speciaal onderwijs en het sbo. We spreken de hoop uit dat ook in 2021 weer een nieuwe aflevering kan plaatsvinden van Project Speciaal.

De jury van Project Speciaal wordt gevormd door:

Marij Bosdriesz
Jan van Etten
Bart van Kessel
Addie Smolders, voorzitter

Ondersteuning:

Gerda Valster, LECSO
Frits Buijs, LECSO

Arnhem, 29 november 2019

BIJLAGE 1

	NAAM PROJECT	SCHOOL/ORGANISATIE
1	PRO-Actief	SBO De Meander
2	Het Beste uit 2 Werelden	Punt Speciaal & Mont. College Nijmegen
3	IATB	Punt Speciaal i.s.m. andere partijen
4	Leergang “Gewoon Iets Anders”	Drostenburg
5	Speciaal en Sterk in Rivierenland	SBO De Wissel & De Cambier & De Hertog
6	Parkklas	Ouderinitiatief & 's Heeren Loo
7	S.T.O.P. ruimte	SBO De Brigantijn
8	Sportplezier voor ieder kind!	Martin Luther Kingschool, St. Spurd, Special Heroes.
9	Geen kind tussen wal en schip!	OBC Jan Pieter Heije & De Vaart/ Vierbeek College
10	Tech Advies Team	De Onderwijsspecialisten & Klimmendaal revalidatiespecialisten
11	Van ‘Silent Room’ naar ‘roem op school’	Campus Special Needs
12	Symbiose Entree	Het Aventurijncollege & Het Kellebeek College
13	Doorlopende leerlijnen HUB DGM	HUB Noord Brabant & LOGOS gebr. groep
14	Hybride onderwijs	De Recon & Montessorischool Tuinstad
15	TOPklas	SBO Koningin Julianaschool
16	Zorg-Onderwijsklas de Kikker	De Schelp & De Hermelijn
17	Onderwijszorg Súdwester	SWV Friesland, Gem. Súdwest Fryslan & SBO de Súdwester
18	Nazorg op maat	Aloysius Stichting/Horizon
19	Factoren die het leerproces beïnvloeden	Zuiderbos
20	Educare4u	Adelante Educare4u
21	City trainer junior	SBO Noorderlicht & de Gemeente
22	iXVO	De Onderwijsspecialisten
23	Bewegend leren van gezonde leefstijl dmv fitness	Gentiaan college & Fitness school Active-Fit

Bekijk alle ingezonden projecten op www.projectspeciaal.nl

PROJECT **SPECIAAL**

LANDELIJK
EXPERTISE CENTRUM
SPECIAAL ONDERWIJS

 sbowerkverband